

28 שוה לפי המילה "חטא" מתרומה⁷⁴, ולפיכך ישנה
29 אזהרה כאשר "הזיד במעילה", בכל זאת, לפי שיטתם,
30 הלימוד איננו בכל הפרטים כפשוטם, ולפיכך הם
31 סוברים, שאם נכתבה מילת המיעוט "בו", היא באה
32 למעט את "הזיד במעילה", ולומר שאיננו חייב
33 מיתה⁷⁵.

יב.

דוגמאות למחלוקת בין רבי ליחיד אחר בסדר קדשים

34 לפי־זה יש לומר שהשיטתיות הזאת בין רבי
35 לחכמים קיימת גם במחלוקת שבין רבי לבין יחיד
36 החולק עליו, והסובר כשיטת חכמים:
37 בסדר קדשים, במסכת מנחות⁷⁶, נאמר: "כלי שרת
38 שעשאן של עץ, רבי פוסל, ורבי יוסף ברבי יהודא
39 מכשיר, במאי קמיפלגי (=במה הם חולקים)? רבי
40 דריש כללי ופרטי, ורבי יוסף ברבי יהודא דריש ריבויי
41 ומיעוטי, רבי דריש כללי ופרטי: ועשית מגורת – כלל,
42 זהב טהור – פרט, מקשה תיעשה המגורה – חזר וכלל.
43 כלל ופרט וכלל אי (=איין) אתה דן אלא כעין הפרט,
44 מה הפרט מפורש של מתכת, אף כל של מתכת. רבי
45 יוסף ברבי יהודה דריש ריבויי ומיעוטי: ועשית מגורת
46 – ריבה, זהב טהור – מיעט, מקשה תיעשה המגורה –
47 חזר וריבה. ריבה ומיעט וריבה – ריבה הכל, ומאי
48 ריבה? כל מילי (=כל דבר) ומאי מיעט? מיעט של
49 חרס": לדעת רבי, לימוד וריבוי צריכים להיות קרובים
50 ככל האפשר אל הפשט, ובפרטים לענין שממנו מרבים
51 או לומדים, ולכן הוא דורש לפי כלל ופרט⁷⁷, ומרבה
52 רק "כעין הפרט" – דומים לפרט⁷⁸.
53 רבי יוסי ברבי יהודה סובר כאן כשיטת חכמים,
54 שגם כאשר יש דמיון רק בפרט אחד וכדומה, יש קשר

1 ופליגי רבנן עליה (=וחכמים חולקים עליו)⁶⁹, שאם
2 אדם אומר, למשל, "הרי זה גיטך על מנת שתתני לי
3 מאתים זוז", הרי לפי רבי היא "מגורשת מעכשיו"⁷⁰,
4 ולפי חכמים היא מגורשת רק לאחר נתינת מאתים זוז
5 –
6 שיטת רבי היא, שכאשר ישנו דיבור או מעשה
7 הנעשה עכשיו, גם אם הוא נעשה "על מנת" תנאי
8 מאוחר יותר, מתקבל הדיבור או המעשה כפשוטו ובכל
9 הפרטים. ולכן הוא אומר, ש"כל האומר על מנת" הוא
10 בדיוק כמו שאמר "מעכשיו".

11 חכמים סוברים, שאי אפשר לחדש שהענין הוא
12 "מעכשיו", גם אם בלי זה לא יהיו המעשה או הדיבור
13 כפשוטם, ולפיכך הם סוברים, שהגט חל רק מאוחר
14 יותר⁷¹, כאשר התנאי מתממש⁷².

יא.

דוגמאות לשיטות רבי וחכמים מסדר נזיקין

15 את שיטותיהם הללו של רבי וחכמים מוצאים גם
16 לגבי למידת ענין מתוך ענין בגזירה־שוה. בסדר נזיקין,
17 במסכת סנהדרין⁷³, נאמר: "הזיד במעילה, רבי אומר:
18 במיתה, וחכמים אומרים: באזהרה. מאי טעמא דרבי?
19 אמר רב אבהו: גמר חטא חטא מתרומה (=הענין נלמד
20 מתרומה בגזירה־שוה, לפי המילה "חטא" המשותפת
21 לשניהם) מה להלן במיתה אף כאן במיתה. ורבנן
22 אמרי: אמר קרא "בו" (=נאמר בפסוק "בו"), ולא
23 במעילה".
24 לפי רבי, כיון שכל הדין של מעילה בהקדש נלמד
25 בגזירה־שוה מענין התרומה, הרי שהתורה מתכוונת
26 ללימוד כל הפרטים בפשטות, וגם לגבי מיתה. ואילו
27 לדעת חכמים, גם אם לומדים את כל הענין בגזירה־

ס"ל לר"פ לדעת רבי דון מינה ואוקי באתרה ולרבנן דון מינה ומינה,
ולכאורה זהו היפך הנ"ל. אבל י"ל: א) דשם יש "באתרא" דינין משלו
דמפרש דיני שמן לנסכים (ועד"ז י"ל בתנופה בזבחי שלמי צבור (מנחות
סב, סע"א) דלרב המנוגא פליגי בדין מינה). משא"כ כאן דכל דין מעילה
בקדשים למדין מתרומה. ב) בשמן הלימוד הוא מיתור תיבה (או בנין את
כזבחי שלמי צבור), משא"כ במעילה הוא גז"ש, שהרי"ז כאילו נכתב
הלמד אצל המלמד (ראה שטמ"ק ב"ק כה, ב) מהרא"ש ד"ה אלא –
בשם הר"מ). אבל ראה מפרשי מנחות קז, ב (ברה"ז. צ"ק. חק נתן).
אנציק' תלמודית בערכו. ועצ"ע.

76 כה, ב. וש"נ.
77 וראה שבעות ד, ב. ושם (ה, רע"א) "בעלמא כללי ופרטי דריש
(רבי) והכא כו".

78 ראה פרשי' סוכה נ, סע"ב "כלל שני כו' בא להוסיף עליו ודייק
אם תוסיף עליו את הדומים לפרט כו' והדרוש בריבוי ומיעוט כו' אהני
לרבויה כל מילי דאלו דברים שהן כעין הפרט לא איצטרך כו'".

69 גיטין עד, א. וש"נ.
70 "דה"ק מעכשיו יהא גט ע"מ שתקיימי התנאי" – פרשי' שם ד"ה
כאומר.
71 וכן יש לפרש (בדוחק עכ"פ) גם לדעת ר"י "דהכל מודים באומר
על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא במהיום ולאחר מיתה".
דלרבי הוי מעשה נתינת הגט נגמר מיד משא"כ לרבנן אין מעשה נגמר
מיד – ראה תוד"ה אדמיפלגי (שם, ע"ב).
72 וברמב"ם שפסק בקרבן העצים (ובהשאר הנ"ל) כרבנן, וכתב
ד"כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי" (הלכות אישות פ"ו הי"ז)
בפשטות י"ל כי ס"ל כר"י דלא נחלקו בזה, ורק בהיום ולאחר מיתה ובוה
הרי פסק (הלכות גירושין פ"ט הי"ד) "הרי זו ספק מגורשת".
73 פד, א. וש"נ. ואף שהובא בכ"מ לא בסדר נזיקין ההסברה ברבי
תנא קמא ורבי היא בטנהדרין.
74 ראה פרשי' שם ד"ה בו.
75 בזבחים צא, ב. מנחות קז, א (לפי' התוס' ד"ה אי תניא תניא),